

20200303

Dagens situation kräver vårt medmänskliga ansvar

Vi befinner oss i den kristna fastetiden före påsk. Det är en tid för reflektion och prövning av vårt personliga och gemensamma liv. Vi uppmanas att se vilka gränser som finns för vad vi får göra och vilka gränser vi bör övervinna. De gammaltestamentliga profetorden ger orientering. Att trampa ner de svaga och skuffa undan de hjälplösa (Amos 2:7) får vi inte. Där går en gräns som inte ska överträdas. Däremot ska vi överträda befintliga gränser när det gäller att "låta rätten välla fram som vatten och rättfärdigheten som en outhärlig ström" (Amos 5:24).

Just nu utmanas våra fysiska och mentala gränser både av det nya coronaviruset och flyktingsituationen vid Europas utkanter. Gemensamt för båda utmaningar är att de kräver ett personligt och gemensamt ansvarstagande, tvärs över alla gränser och helt oavsett politiska positioner. De utmanar oss som människor och medmänniskor. Bördor behöver delas och bäras gemensamt. Misslyckas vi, förlorar vi vår mänsklighet.

Där upphör dock likheterna. Virus ska bekämpas. Det ska inte människor på flykt. Människor på flykt kan förlora det mesta, men aldrig sina mänskliga rättigheter.

Det som pågår vid Europas utkanter, på gränsen mellan Turkiet och Grekland, ställer vår mänsklighet på prov. Komplicerade politiska, kulturella, ekonomiska och demokratiska problem skapar berättigad oro och rädsla. Rädslor ska tas på allvar, men de ska inte hålla oss fångna och hindra oss från ansvarstagande.

Om vi vill leva upp till vad det är att vara människa kan vi aldrig acceptera att medmänniskor på flykt avhumaniseras och reduceras till ett hot. Ett värdigt bemötande, en fungerande asylrätt och delat ansvar för människor på flykt är det som anstår oss som demokratiska länder och som människor.

Att söka asyl är en mänsklig rättighet. EU:s medlemsstater har åtagit sig att inte återsända människor till förtryck och förföljelse – det är alltså både ett juridiskt åtagande och en moralisk skyldighet.

Att säkra ordning och välstånd i Europa till priset av kaos vid dess yttre gränser är inte förenligt med de etiska övertygelser som har byggt det Europa vi lever i. Att hävda att kristna värderingar eller samfund skyddas genom att stänga de människor ute som söker tillflykt mot våld och lidande är oacceptabelt, underminerar det kristna vittnesbördet i världen och upphöjer nationella gränser till avgudar.

EU är resultatet av ett fredsprojekt och EU måste fortsätta att vara ett fredsprojekt. Vi kommer aldrig att kunna upprätthålla säkerheten i våra egna länder om vi inte bidrar till att lösa de situationer av konflikt, förtryck, klimatkrisen och fattigdom som tvingar människor att fly.

2015 års mottagandekris i Europa var ett resultat av en sedan länge pågående flyktingkris i Syrien och Afghanistan och på många andra platser där krig och förföljelse sliter människors liv itu. Det som händer nu är ett politiskt spel med människors liv. Det värsta med situationen i Idlib i Syrien, i Turkiet och Grekland är att den pågår, inte att fler människor söker sig till Europas gränser.

Vi vet att gränserna inte bara kan öppnas och förespråkar varken en sådan lösning eller obegränsad invandring. Desto viktigare är det att våra länder tar ett juridiskt, ekonomiskt och politiskt ansvar. Vi är medansvariga för att livet kan lyckas i de länder som nu plågas av krig och fattigdom.

Faran för Europa utgår inte i första hand från de tusentals människor på flykt vid kontinentens gränser. Den utgår snarare från brist på framtidstro, förlust av universella värden och mänsklig

värdighet samt från kortsiktig politik i alla läger. Faran är att vi avtrubbas till dess vi förlorar vår gemensamma medmännisklighet.

Något är hoppfullt dock. Erfarenheten från våra nordiska länder visar att medmänniskligheten och solidariteten med människor på flykt lever. En opinionsundersökning (Hyperlänk) som Röda korset, Rädda barnen och Svenska kyrkan nyligen har publicerat bekräftar detta. Denna folkopinion är, med författaren Kerstin Ekmans ord, en guldreserv av humanism. Den behöver höras och få genomslag.

Att stå emot att de svaga trampas ner och de hjälplösa skuffas undan och att medverka till att rätten får välla fram – det är att vara människa. Vi är trots allt en enda Guds mänsklighet som lever tillsammans under samma himmel.

Antje Jackelén
Ærkebiskop, Svenska Kyrkan

Tapio Luoma
Ærkebiskop, Turku

Bernd Eidsvig
Biskop, Oslo katolske bispedømme

Atle Sommerfeldt
konstitueret Preses
Den norske kirke

Anders Kardinal Arborelius
Biskop, Stokholms katolska stift

Czeslaw Kozon
Biskop, Københavns katolske
bispedømme

Peter Skov-Jakobsen
Biskop, København

Dávid Tencer
Biskop, Reykjavik katolske bispedømme

Marco Pasinato
Apostolsk administrator
Helsinki katolske stift

Agnes Sigurdardóttir
Biskop, Reykjavik